

Ewa Nowicka

Ocenianie uczniów w edukacji wczesnoszkolnej

Nauczyciel i Szkoła 1-2 (10-11), 193-197

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ewa Nowicka

Ocenianie uczniów w edukacji wczesnoszkolnej

Reforma oświaty postawiła przed nauczycielami wiele wymagań. Między innymi powinni oni dążyć do wszechstronnego rozwoju ucznia, jako nadrzędnego celu pracy edukacyjnej.

Pierwszy etap edukacyjny to kształcenie zintegrowane w klasach I–III. Ma być ono łagodnym przejściem od wychowania przedszkolnego do edukacji prowadzonej w systemie szkolnym.

Według H. Sowińskiej nauczanie integralne to taka organizacja procesów edukacyjnych, która polega na tworzeniu dziecku warunków do wszechstronnej działalności, podporządkowanej określonym zasadom, obejmującym w sobie różne treści skupione we wspólnym bloku tematycznym. W edukacji wczesnoszkolnej oznacza to pracę zorientowaną na dziecko traktowane jako podmiot i indywidualność. Jest ono postrzegane jako niepowtarzalna całość, respektowane są jego indywidualne cechy, poszanowane są jego potrzeby rozwojowe, zdolności, zainteresowania, indywidualne doświadczenia i tempo rozwoju.

Ocenianie małych dzieci to niezwykle trudne zadanie. W związku z tym reforma zmieniła dotychczasowy sposób oceniania, kiedy do dyspozycji były tylko stopnie. Przy udziale stopni dokonywana była w klasie selekcja uczniów na dobrych i złych. Pozytywem oceny cyfrowej było to, że stopnie były wygodne, łatwe do odczytania i zrozumienia, charakteryzowała je precyzja i bezdyskusyjność. Z kolei jednym z wielu mankamentów było ukrywanie przed nauczycielem braków w wiadomościach i umiejętnościach z obawy przed negatywną oceną. Ocenianie jednak ma służyć przede wszystkim informowaniu o jakości osiągnięć edukacyjnych dziecka i w związku z tym ocena cyfrowa w kl. I–III została zastąpiona oceną opisową.

Ocenianie postępów ucznia w nauce nie należy do czynności łatwych. Wymaga od nauczyciela dużego doświadczenia oraz rzetelności w celowej obserwacji opartej na systematycznej kontroli pracy uczniów, jak również obserwacji rozwoju dziecka. Wydaje mi się jednak, że diagnozowanie co miesiąc jest zbyt szczegółowe. Ocena powinna być rzadsza, ale bardziej wnikliwa. Nauczyciel ma „być” z dzieckiem, pomagać, obserwować, a nie ciągle go oceniać.

Błędem było zbyt częste stosowanie różnych form bezpośredniego sprawdzania zakresu wiedzy nabytej przez ucznia, a także ignorowanie znaczenia samodzielnego dochodzenia do celu, wkładu pracy dziecka, blokowanie działalności twórczej i innowacyjnej.

Na bazie 10 lat pracy w szkole mogę stwierdzić, że dzieci chętnie samodzielnie zdobywają informacje z różnych dostępnych im źródeł.

Potrafia także w bardzo interesujący sposób, inaczej niż czyni to nauczyciel, przekazać zdobytą wiedzę, informację swoim rówieśnikom.

Kiedyś, w niedalekiej przeszłości głównym celem działania dziecka było zdobywanie oceny. W chwili obecnej, w drugim roku reformy uczniowie chcą wykażać się zdobytą wiedzą czy umiejętnościami dla samych siebie, kolegów. Działa to motywująco na wszystkie dzieci.

Sensowne ocenianie ma służyć dziecku i dorosłemu. Pozwala im obu korygować swe dotychczasowe postępowanie.

Po wprowadzeniu oceny opisowej bierzemy pod uwagę:

- wkład pracy dziecka,
- efekt, jaki ono osiąga,
- jego możliwości.

Wkład pracy i możliwości dziecka są nisko punktowane, gdyż istnieje rozliczanie nauczyciela z opanowanych przez jego klasę umiejętności poprzez badanie wyników nauczania. Istnieją też duże trudności, jakie napotyka nauczyciel w określeniu możliwości dziecka, kłopot sprawia również określenie wysiłku dziecka włożonego w zdobycie umiejętności.

Dobre ocenianie nie pełni funkcji kary czy nagrody, zachęca do dalszej pracy, uświadamia, że wysiłek się opłaca, nie zawiera krytyki osoby, uwzględnia postęp, jaki dokonał się w dziecku. Można oceniać dziecko werbalnie przez gest i mimikę, a także poprzez rysunki czy pieczątki.

Po wielu latach pracy i kilkunastu miesiącach po wprowadzeniu reformy doszłam do wniosku, że uczniowie nie potrzebują bodźca, jakim są stopnie. W klasie jest pogodna atmosfera, uczniowie mają poczucie sensu tego co robią, są chętni do pracy, aktywni, mają poczucie sukcesu.

Zaangażowanie emocjonalne małego ucznia jest bardzo istotne i wpływa pozytywnie na jego postępy.

Jak wynika z literatury fachowej z zakresu pedagogiki i psychologii, dziecko stale się rozwija. Jego 3-letni rozwój może być zanotowany na arkuszach obserwacyjnych z podziałem na poszczególne edukacje. W ten sposób uzyskujemy przekrój osiągnięć ucznia na przełomie klas I–III.

Tak skonstruowane arkusze staną się jednocześnie źródłem informacji o dziecku dla tych, którzy będą kontynuować pracę z uczniem przez trzy kolejne lata.

	X	XII	II	IV	VI	X	XII	II	IV	VI	X	XII	II	IV	VI
śpiewa piosenki															
gra na instrumencie															
Emocjonalno-społeczne															
pracuje samodzielnie															
pracuje w skupieniu															
utrzymuje porządek w miejscu pracy															
posiada umiejętności pracy w zespole															
szanuje własności osobiste															
szanuje własność społeczną															
włącza się do działań podejmowanych przez innych															

Bibliografia

- Borzęcka M., *Opisywanie osiągnięć ucznia*, Warszawa 2000.
- Duraj-Nowakowa K., *Integrowanie edukacji wczesnoszkolnej: modernizacja teorii i praktyki*, Kraków 1998.
- Kowolik P., *O ocenie i ocenianiu uczniów*, „Życie Szkoły” 1994, nr 8.
- Łuczak B., *Nauczanie integralne w klasach I–III z wykorzystaniem technik Freinet*, Poznań 2000.
- Muszyńska Ł., *Integralne wychowanie i nauczanie w klasach I–III*, Warszawa–Poznań 1974.
- Rau K., Chodoń J., *Ocenianie opisowe a rozwój dziecka*, Poznań 1999.
- Roszkowska-Przetacznik M., Wtorkiewicz L., *Ocenianie opisowe — diagnoza i motywacja*, Kraków 2000.